

Růžd'ka 3. 7. 2022

Vstup 147

Introit: Ž 122,1n.6.8 Zaradoval jsem se, když mi řekli: Půjdem do Hospodinova domu! A naše nohy již stojí ve tvých branách, Jeruzaléme. [...] Vyprošujte Jeruzalému pokoj: Kéž v klidu žijí ti, kdo tě milují! [...] Pro své bratry, pro své druhy vyhlašuji: „Budiž v tobě pokoj!“

Píseň 639

Modlitba

Čtení: Efezským 2, 11-22

Píseň 246

Kázání: (autor Jiří Tengler, Sbírka kázání I. 2020/2021)

Lukáš 18, 9-14

O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství. Sestry a bratři, i dnes bychom potřebovali, aby někdo řekl nějaké trefné podobenství o těch, kteří si na sobě zakládají, že jsou správní, a ostatními pohrdají. Z různých stran slyšíme, že společnost je rozdělená. Hluboce rozdělená. A nejenom u nás. Podobné zprávy přicházejí z Polska, Itálie, Velké Británie a z USA. Rozdělení, kam jen dohlédneš. U nás to není jiné. I v našem okolí lze spatřovat obrovský rozkol mezi názorovými tábory. Jedni nemohou vystát druhé. Jedni nemohou druhým přijít na jméno, a tak se vymýšlejí všelijaké nelichotivé přívlastky. „My jsme správní, a vy jste ti špatní. My jsme ti moudří a vy jste pošetilí.“ My – oni.

Možná vás to uklidní, ale naše doba není zdaleka první, která prožívá neblahou společenskou atmosférou prosycenou rozdělením a pohrdáním. Bible zná totéž, ve Starém i v Novém zákoně. Ježíš přišel do společnosti hluboce rozdělené. Vnímá její napětí, různé sociální bubliny, jak bychom řekli dnes. V rámci bubliny, toho svého nejtěsnějšího, spřáteleného okruhu člověk druhé lidi jakžtakž snese. Ale běda, když se musí nějak vyrovnat s těmi odjinud, z jiné bubliny. S těmi, kdo žijí jinak, kdo sledují jiná média, kdo mají jiné životní důrazy a jiné priority. Tam to drhne, tam to skřípe. Nyní stejně jako před dvěma tisíci lety. Dnešní podobenství odráží rozdělenou společnost a způsob, jakým na ni Ježíš reagoval. O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl právě toto podobenství: „Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus, druhý celník.“

Tomu podobenství se říká „podobenství o farizeovi a celníkovi“, tak je najdete nadepsané i v našich Biblích. Ovšem za těmi dvěma jednotlivci, za farizejem a celníkem se skrývají velké skupiny obyvatelstva. Dvě části rozdělené společnosti. Farizejství byl duchovní proud, který kladl veliký důraz na zbožnost a poslušnost Božích příkazů. Obrodné hnutí, které umělo oslovit veřejnost a motivovat lidi k vážnějšímu životu víry. To byl dobrý záměr. Vlastně se v tomto ohledu zájem farizeů shodoval i s cíli samotného Ježíše Krista: brát Boha vážně. Farizeové byli docela populární právě pro svoji oddanost a vážnost, s jakou přistupovali k víře předků. Oni střežili odkaz národních tradic a jejich hodnoty, byli to vlastenci, proto se farizejové těšili značné popularitě. Kdyby se v Judsku konaly volby, farizejové by jistě s náskokem vyhráli. A pak je zde skupina, kterou reprezentuje onen celník. Už jste to nejspíše slyšeli v jiných kázáních dříve. Celník tenkrát nebylo ani trochu úctyhodné zaměstnání. Celníci nebyli státní zaměstnanci pod penzí. Byli to svým způsobem podnikatelé, výběřčí mýta, kteří si od vládnoucích Římanů pronajali mýtnici někde u mostu nebo u brány a od procházejících vybírali poplatky. „Ukaž hrnčiči, co neseš na trh. Pěkná keramika, ta určitě nebude levná. Tak zaplatíš dva denáry mýtného.“ Nelze se divit, že celníci nebyli oblíbení. Kdo by rád platil daně a podobné odvody? Navíc celníci byli nezávislí v určování výše poplatků. Museli pokrýt nájem plus přijít si na vlastní zisk. V očích národa to byli zrádci, kolaboranti, kteří vydělávali na spolupráci s okupanty. Za své příjmy celníci vděčili dočasnému umístění římských vojsk na území Judska. Jenže kolik bylo takových lidí, kteří chtě nechtě museli nějak spolupracovat s nepřátelskou mocí a za své živobytí tak či onak vděčili vetřelcům? Každý sedlák, který dodával obilí pro vojenské pekárny, každý kovář, který jim koval koně, každá šenkýřka, která jim nalila víno. Ti všichni byli nějak poznamenaní, zašpinění kontaktem s cizími vlivy. O bezúhonnosti a čistotě farizeů si mohli leda nechat zdát. Život jako série nevábnych kompromisů, na hony vzdálených vznešeným ideálům. Rozdělená společnost. Jedni si o druhých myslí, že jsou špinaví zaprodanci, druzí si o prvních myslí, že jsou fantastové, kteří nevědí nic o skutečném životě s jeho složitostmi. Prosím pěkně, v téhle společnosti žil Ježíš. Znal hloubku a trpkost rozdělení. Věděl o příkopech a zdech, které lidi dělí. Jedni proti druhým, druzí proti jedněm.

A teď si schválně vzpomeňte, co Ježíš postavil do středu svého učení... Lásku. Lásku k bližnímu. Místo poměřování, kdo je jaký, Kristus hlásá odpuštění. To je jeho lék na rozdělenou společnost. Smíření uvnitř národa. Mír se uzavírá s nepřáteli, nikoli s přáteli. Uvnitř vlastních sociálních bublin smíření tolik nepotřebujeme, potřebujeme se smířit s těmi, kdo jsou z jiného prostředí. Z jiné bubliny. V podobenství o farizeu a celníkovi se smíření nekoná. Oba dva se v chrámu modlí na opačném konci. A farizeus se během modlitby jenom utvrzuje ve své výsostné pozici. Farizeus se postavil a takto se sám u sebe modlil: Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé. Co je tohle za modlitbu? Spíš to vypadá jako přehlídka hrdosti a pýchy. A samolibosti. Ani stopy po pokoře. A co víc, ani stopa po smíření. Farizej si libuje ve své

bublině. Přímo si v ní lebedí. Staví zdi mezi lidmi, místo aby je boural. Děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník. K čemu je taková modlitba, která mezi lidmi hloubí příkopy? Která nehledá cestu ke smíření? Farizeus i tak krásnou věc, jako je modlitba, použil k prohloubení rozdělení mezi lidmi. Snažil se pochopit celníka na opačném konci? Snažil se vcítit do jeho kůže? Ne, jen se nad ním povyšoval. Použil jej jako měřítko své vlastní bezúhonnosti.

Psycholog by nám zde mohl podat obšírný výklad o komplexu méněcennosti, kdy si člověk potřebuje dokázat svou hodnotu, a proto se poměřuje s druhými. Děkuji, že nejsem jako tento celník. Na opačném konci chrámu se modlí celník. On se nevychloubá. Neví, čím by se měl chlubit. Modlí se jednoduše: Bože, slituj se nade mnou hříšným. Žádné naparování. Jen pár skromných slov. Celník kolem sebe nestaví zeď. On se neohrazuje vůči druhým. Je si vědom, že má svoje chyby. Je si vědom, že se dnes a denně potýká s vlastní nespolehlivostí, s vlastním hříchem, proto všechno sází na odpuštění, na slitování, na lásku. A je to sázka vítězná. On se svou nadějí neprohrál, jak říká Kristus: „Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus.“ Celník se ve své kající modlitbě potkal se spravedlností Boží, nikoli farizej ve své nabubřelé modlitbě. Z těch dvou to byl rozhodně celník, kdo se domů vracel šťastný a radostný. On si totiž svoje štěstí nevypočítal ze svých skutků, on svoje štěstí přijal vírou od Boha. Zadarmo. Tohle je spása, sestry a bratři. Celník a farizej sedí doma u stolu a společnost je rozdělená jako dřív. I my se vrátíme domů a naše společnost bude dále rozdělená jako dřív. Stále se budou vést zamindrákované silácké řeči. Stále se budou mezi lidmi hloubit příkopy a stavět zdi. Někteří na plotech, ostnatých drátech a neprůchodných hranicích dokonce zakládají svou politiku. Stále se budou objevovat nekonečné výhrady a ohrady. Ale díky Bohu a díky modlitbě kolem sebe nemusíme pořád stavět zeď. Před Bohem všichni potřebujeme odpuštění, nikdo se nad druhé nemůže vyvyšovat tím, že by se obešel bez lásky, bez smíření, bez evangelia. Na začátku bylo řečeno, že by se nám dnes hodilo nějaké nové, soudobé podobenství pro rozdělenou společnost. Není zrovna snadné formulovat podobenství. Ale docela snadno můžeme mít sen.

Sestry a bratři, nebojme se snít, že dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili. Farizej a celník. Potkali se u vchodu, a třebaže jim hned bylo jasné, kdo je kdo, dlouho na sebe hleděli. A pak si společně stoupli vedle sebe doprostřed chrámu a začali se na střídačku modlit. Jeden svými větami doplňoval druhého. „Pane Bože, děkujeme, že jsme tvoje děti. Díky, že nás všechny znáš, zbožné i bezbožné. Každý z nás je v něčem dobrý a v něčem selhává. Děkujeme, že nás v naší různosti přijímáš. Prosíme, uč přijímat druhé. Uč nás překonávat bariéry mezi lidmi. Uč nás bořit zdi a zarovnávat příkopy. O lásku a smíření tě prosíme, Otče náš. Bože, smiluj se nad námi. Amen.

Píseň 170

Poslání: Iz 40,3–5 Hlas volajícího: „Připravte na poušti cestu Hospodinu! Vyrovnajte na pustině silnici pro našeho Boha! Každé údolí ať je vyvýšeno, každá hora a pahorek sníženy. Pahorkatina ať v rovinu se změní a horské hřbety v pláň. I zjeví se Hospodinova sláva a všechno tvorstvo společně spatří, že promluvila Hospodinova ústa.“

Požehnání: Ve vašich domovech a na všech vašich cestách vás i vaše blízké ať požehná a chrání mocný a všechny milující Bůh Otec i Syn i Duch svatý. Amen.

Píseň 283